



Begäran att beslut fattas i enlighet med miljöbalken och Artskyddsförordningen gällande avverkningsanmäld naturskog vid Kåpponis, Jokkmokk kommun



Den avverkningsanmälda skogen ligger söder om sjön Gåråsjö och väster om sjön Tjalmmejävre.

Avverkningsanmäld skog drygt 1,5 km söder om Kåpponis, Jokkmokk kommun:

- A 32322-2022 (13,7 ha), inkom: 2022-08-08

Begäran

Begäran att Skogsstyrelsen samråder med Länsstyrelsen och fattar beslut som säkerställer att skogens höga naturvärden bevaras och att artskyddsbrott förhindras.

Vi önskar även ta del av de ställningstagande och beslut som myndigheterna meddelar till följd av aktuell avverkningsanmälan och föreningens inlägga (se 34 § förvaltningslagen).

Beskrivning

Den avverkningsanmälda naturskogen söder om Kåpponis hyser höga till mycket höga naturvärden och är till stora delar opåverkad av nutida skogsbruk. Vid ett kortare besök i naturskogen hittades 20 naturvårdsarter varav 11 rödlistade arter, däribland lunglav (NT) på flera sälgar, skrovellav (NT), gammelgransskål (NT), garnlav (NT), spillkråka (NT, 4 § Artskyddsförordningen) och taltita (NT, 4 § Artskyddsförordningen).

Den avverkningsanmälda skogen utgörs främst av flerskiktad och olikåldrig granskog med inslag av björk, tall, sälg, enstaka asp och enbuskar i något kuperad terräng. Flera sälgar finns i skogen. Granarna liksom tallarna är ca 120-200 år. Spridda granar och en del tallar är grova. Ett par aspar är mycket grova, ca 50-70 cm i diameter i brösthöjd liksom en grov sälg som är ca 70 cm i diameter. Skogsmarken är frisk av blåbärstyp med inslag av låg- och högorter såsom ekbräken, mjölkört och brudborste. Förekomsten av död ved är måttlig till allmän i olika grovlekar och nedbrytningsstadier. I ett parti är förekomsten av död ved riklig av både rötbrutna lågor och rotvältor av gran liksom spridda sälglågor. Enstaka gammal grov kolad tallstubbe och gammal kolad mossövertäckt tallrotvälta vittnar om att skogen tidigare påverkats av brand.

I den södra delen av området dominerar tallar inom åldersintervallet ca 100-200 år varav enstaka troligen är upp emot ca 250 år. Här finns enstaka gammal dimensionsavverkad tallstubbe.

Det finns även ett yngre björkbestånd på fuktig skogsmark med vitmossa, björnmossa och hjortron i den nordöstra delen av avverkningsanmälan.

Artfynd

Gammelgransskål (NT) - typisk art i 9010 Taiga

Garnlav (NT) - typisk art i 9010 Taiga

Knottrig blåslav (NT) - typisk art i 9010 Taiga

Kolflarnlav (NT)

Lunglav (NT) - typisk art i 9010 Taiga

Mörk kolflarnlav (NT)

Spillkråka (NT) - fridlyst enl. 4 § Artskyddsförordningen, Bilaga 1 i Fågeldirektivet, prioriterad art i Skogsvårdslagen, Typisk art i 9010 Taiga och 9740 Skogsbevuxen myr, Bilaga II i Bernkonventionen

Skrovellav (NT) - typisk art i 9010 Taiga

Talltita (NT) - fridlyst enl. 4 § Artskyddsförordningen, prioriterad art i Skogsvårdslagen, Bilaga II i Bernkonventionen

Ullticka (NT) - typisk art i 9010 Taiga och 9050 Näringsrik granskog

Vitgrynig nållav (NT)

Bårdlav (signalart) - typisk art i 9010 Taiga

Luddlav (signalart) - typisk art i 9010 Taiga

Stuplav (signalart) - typisk art i 9010 Taiga

Vitmosslav (signalart)

Linnea - Typisk art i 9010 Taiga

Plattlumner - fridlyst enligt 9 § Artskyddsförordningen, bilaga 5 i Habitattdirektivet

Revlumner - fridlyst enligt 9 § Artskyddsförordningen, bilaga 5 i Habitattdirektivet

Lavskrika - fridlyst enl. 4 § Artskyddsförordningen, prioriterad art i Skogsvårdslagen, Bilaga II i Bernkonventionen, Typisk art i 9010 Taiga

Tjäder - fridlyst enl. 4 § Artskyddsförordningen, Bilaga 1 och 2 i Fågeldirektivet, prioriterad art i Skogsvårdslagen, Typisk art i 9010 Taiga och 9740 Skogsbevuxen myr

Fridlysta arter i den avverkningsanmälda skogen

Spillkråka (NT, 4§ Artskyddsförordningen), talltita (NT, 4§ Artskyddsförordningen), lavskrika (4§ Artskyddsförordningen), tjäder (4§ Artskyddsförordningen), plattlumner (4§ Artskyddsförordningen) och revlumner (4§ Artskyddsförordningen).

Observera att utan dispens från länsstyrelsen (§§ 14 och 15 Artskyddsförordningen) får inte de fridlysta arternas livsmiljöer och växtplatser skadas.

Talltita

Talltitan är rödlistad som NT, fridlyst enligt §4 Artskyddsförordningen och prioriterad art i Skogsvårdslagen. Arten har minskat kraftigt de senaste 30 åren och minskningstakten innevarande 10-årsperiod beräknas till 20 (10-30) %.

Talltita föredrar större sammanhängande barrskogar, och finns såväl i tallskog som granskog och i lövblandad barrskog. Skogens struktur är viktig och ska helst vara flerskiktad med riklig underväxt av mindre granar, björk och andra lövträd och buskar. Tillgång på murknande högstubbar är särskilt viktig, eftersom talltitan helst själv hackar ut sitt bohål.

Det finns flera studier som visar att talltita är känslig för gallring och inte överlever när dess livsmiljö kalavverkas ([Eggers and Low, 2014](#); [Griesser et al., 2007](#); [Klein, 2020](#)). Reviren är förhållandevis stora, 10–20 hektar och arten missgynnas när skogen fragmenteras. Kalavverkning av större delar av reviret innebär att det överges ([Artdatabanken, 2022](#)).

Talltitan är synnerligen trogen sitt revir så länge paret lever och biotopen förblir intakt. Paret stannar i sitt revir året om. En förlust av ett revir har därför en stor inverkan på den lokala populationen och trakthyggesbruket anses vara orsak till den svenska populationens kraftiga minskning. Talltiteparets revirtrohet innebär att närhelst under året man observerar en adult talltita så ingår denna plats i reviret ([Siffczyk et al., 2003](#); [Ekman, 1979](#)).

--

Om den avverkningsanmälda skogen avverkas begås ett miljöbrott i strid mot följande lagstiftning:

Miljöbalken

- 1 kap. 1 § om bevarande av biologisk mångfald och tryggad långsiktigt god hushållning för mark, vatten och fysisk miljö,
- 3 kap. §§ 2 och 3 om grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden,
- 7 kap. §§ 27, 28 och 28a om skydd av områden,
- 8 kap. §§ 1 och 2 om bestämmelser om skydd för biologisk mångfald,

Artskyddsförordningen - §§ 4, 9, 14 och 15

Fågeldirektivet - Bilaga 1

Fågelarter i EU:s fågeldirektiv

I den avverkningsanmälda skogen vid Oxsjöberget lever järpe (NT) och spillkråka (NT) som är inkluderade i bilaga 1 till Fågeldirektivet (rådets direktiv 1979/409/EEG om bevarande av vilda fåglar) som listar fågelarter för vilka särskilda skyddsområden ska avsättas. Dessa områden ingår i Natura 2000.

Natura 2000 och västlig taiga

[Natura 2000](#) är ett nätverk som skapades inom EU för att hejda utrotningen av djur och växter och för att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Natura 2000-områden utses både för fåglar i fågeldirektivet och för naturtyper och arter i art- och habitatdirektivets bilaga I och II, såsom västlig taiga (9010).

De avverkningsanmälda skogarna omfattar främst naturtypen "Västlig taiga" (9010). Västlig taiga saknar gynnsam bevarandestatus och minskar starkt som naturtyp i Sverige. Naturvårdsverket skriver i sin [vägledning för västlig taiga](#) att **dylika miljöer förutsätter normalt att skogarna skyddas långsiktigt**, eftersom skogsbruk inte är förenligt med bevarande av naturtypen i gynnsamt tillstånd.

Enligt miljöbalken kap. 7 §27 ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fortlöpande föra en **förteckning över naturområden som bör skyddas eller är skyddade som särskilda bevarandeområden enligt EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG)**. Enligt miljöbalken kap. 7 §28 a **krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande**

sätt kan påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 27§ (andra stycket som omfattar EU:s art- och habitatdirektiv).

EU-dom (de förenade målen C473-19 och C474-19 Skydda Skogen/Sverige)

En dom i EU-domstolen ([de förenade målen C473-19 och C474-19 Skydda Skogen/Sverige](#)) från mars 2021 berör tolkning och tillämpning av fågeldirektivet (2009/147) och art- och habitatdirektivet (92/43). I domen slår EU-domstolen bland annat fast att EU:s medlemsländer är skyldiga att säkerställa att de skyddade arternas gynnsamma bevarandestatus inte försämras.

Bernkonventionen

Bernkonventionen är en konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö. Enligt konventionen ska varje avtalsslutande part vidta lämpliga och nödvändiga lagstiftande och administrativa åtgärder för att säkerställa ett skydd för de vilda djur- och växtarternas miljöer, framför allt de arter som anges i bilagorna I och II, samt ett skydd av hotad naturlig miljö. **I konventionens bilaga II finns en lista över strikt skyddad fauna** (inkl. fåglar, reptiler och fiskar), där bl.a. **avsiktlig skada på eller förstörelse av häcknings- eller rastplatser är förbjuden.**

I den avverkningsanmälda skogen omfattas spillkråka (NT), talltita (NT) och lavskrika av Bernkonventionens bilaga II.

Nationell strategi för formellt skydd

Enligt den [nationella strategin för formellt skydd av skog](#) i Sverige är huvudinriktningen på kort sikt att prioritera bevarandeåtgärder för befintliga skogsbiologiska värdekärnor framför utvecklingsmark. Detta är mer kostnadseffektivt än att tillåta avverkning för att senare återskapa värdefulla områden. En övergripande strävan är att skogar med höga naturvärden ska skyddas från avverkning.

Det är viktigt att kvarvarande naturskogar bevaras för framtiden så att nationella och internationella miljömål för skogen kan nås.

Vi begär att avverkningsplanen stoppas samt att en utredning av artskyddet utförs av myndigheterna. Vi ser fram emot återkoppling av hur ärendet fortlöper.

Med vänliga hälsningar,

Elin Götmark, talesperson, Skydda Skogen

Björn Lundquist, vice ordförande, Naturskyddsföreningen Norrbotten

Lars-Ture Lindholm, ordförande, Naturskyddsföreningen Jokkmokk

BILDER FRÅN DEN AVVERKNINGSANMÄLDA SKOGEN SÖDER OM KÅPPONIS



Granlåga i grannaturskogen med sälg i bakgrunden.



En rötbruten granlåga i grannaturskogen.



En grov gammal sälg i grannaturskogen.



Hänglavsrika granar.



En grov gammal asp ca 65-70 cm i diameter i brösthöjd.



En grov gammal sälg ca 70 cm i diameter i brösthöjd.



Flera myrstackar finns i grannaturskogen.

BILAGA I

Miljöbalk (1998:808)

1 kap. Miljöbalkens mål och tillämpningsområde

1 § Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Miljöbalken skall tillämpas så att:

(...)

2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas,

3 kap. Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden

Särskilda markanvändningsintressen

2 § Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär.

3 § Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

7 kap. Skydd av områden

Särskilda skyddade områden

27 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska fortlöpande föra en förteckning över naturområden som bör skyddas eller är skyddade

1. som särskilda skyddsområden enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar,
2. som särskilda bevarandeområden enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG, eller
3. enligt internationella åtaganden eller nationella mål om skydd för naturområden.

Av förteckningen ska det framgå vad som motiverat att ett område har tagits upp i förteckningen och enligt vilket direktiv, internationellt åtagande eller nationellt mål som förtecknandet har skett.

Ett område som tagits upp i förteckningen ska prioriteras i det fortsatta skyddsarbetet. Lag (2012:748).

28 § Regeringen får förklara ett naturområde som särskilt skyddsområde, om området enligt direktiv 2009/147/EG är särskilt betydelsefullt för skyddet av vilda fåglar.

Ett område som enligt artikel 4.4 i direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom rådets direktiv 2006/105/EG, har valts ut som ett område av intresse för unionen ska av regeringen förklaras som särskilt bevarandeområde.

Regeringen får efter samråd med kommissionen upphäva en förklaring enligt första eller andra stycket, om områdets naturvärden inte längre motiverar en sådan förklaring. Lag (2012:748).

28 a § Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 27 § första stycket 1 eller 2.

Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Lag (2001:437).

28 b § Tillstånd enligt 28 a § får lämnas endast om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte

1. kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas,
2. medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna. Lag (2001:437).

Miljöbalken 8 kap. Bestämmelser om skydd för biologisk mångfald

1 § Föreskrifter om förbud att inom landet eller del av landet döda, skada, fånga eller störa vilt levande djur eller att ta bort eller skada sådana djurs ägg, rom eller bon eller att skada eller förstöra sådana djurs fortplantningsområden och viloplatsar får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Sådana föreskrifter får meddelas, om det finns risk för att en vilt levande djurart kan komma att försvinna eller utsättas för plundring eller om det krävs för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden om skydd av en sådan art. Förbudet får dock inte gälla fall då ett sådant djur måste dödas, skadas, fångas eller störas till försvar mot angrepp på person eller värdefull egendom.

2 § Föreskrifter om förbud att inom landet eller del av landet ta bort, skada eller ta frö eller andra delar från vilt levande växter får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Sådana föreskrifter får meddelas, om det finns risk för att en vilt levande växtart kan komma att försvinna eller utsättas för plundring eller om det krävs för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden om skydd av en sådan art.

Fridlysning enligt Artskyddsförordningen (2007:845)

4 § *I fråga om vilda fåglar och i fråga om sådana vilt levande djurarter som i bilaga 1 till denna förordning har markerats med N eller n är det förbjudet att*

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar. Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

9 § *I fråga om sådana vilt levande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger som anges i bilaga 2 till denna förordning är det förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan*

1. gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och
2. plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

14 § *Länsstyrelsen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 4, 5 och 7 §§ som avser länet eller en del av länet.*

En dispens får ges endast om

1. *det inte finns någon annan lämplig lösning,*
2. *om dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, och*
3. *dispensen behövs*
 - a) *för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter,*
 - b) *för att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom,*
 - c) *av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse,*
 - d) *för forsknings- eller utbildningsändamål,*

e) för återinplantering eller återinförsel av arten eller för den uppfödning av en djurart eller den artificiella förökning av en växtart som krävs för detta, eller

f) för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i liten omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar i en liten mängd.

15 § Länsstyrelsen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 6, 8 och 9 §§ som avser länet eller del av länet, om det inte finns någon annan lämplig lösning och dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Art- och habitatdirektivet – Artikel 12 (Skydd av arter)

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med förbud mot (...) d) att skada eller förstöra parningsplats

EU-domstolens domslut från 4 mars 2021 i de förenade målen C-473/19 och C-474/19

1) Artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell praxis enligt vilken förbuden i denna bestämmelse endast omfattar sådana arter som är förtecknade i bilaga I till detta direktiv eller som är hotade på någon nivå eller som har en långsiktigt vikande populationstrend.

2) Artikel 12.1 a–c i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell praxis enligt vilken förbuden i denna bestämmelse, för det fall mänsklig verksamhet såsom skogsbruksåtgärder eller markexploatering uppenbart har ett annat syfte än att döda eller störa djurarter, endast är tillämpliga om det finns en risk för att berörda arters bevarandestatus påverkas negativt. Artikel 12.1 a–c i direktiv 92/43 ska vidare tolkas så, att skyddet enligt denna bestämmelse inte upphör att gälla för arter som har uppnått gynnsam bevarandestatus.

1) Artikel 12.1 d i direktiv 92/43 ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell praxis som innebär att om kontinuerlig ekologisk funktionalitet i den berörda artens livsmiljö i ett enskilt område – trots försiktighetsåtgärder – direkt eller indirekt går förlorad genom skada, förstörelse eller försämring, orsakad av den aktuella åtgärden separat eller i kombination med andra åtgärder, så aktualiseras förbudet i den bestämmelsen först om den berörda artens bevarandestatus riskerar att försämrast.

Miljötillsynsförordning (2011:13)

2 kap. Fördelningen av tillsyns- och kontrollansvaret

10 § Skogsstyrelsen har ansvar för tillsynen i fråga om

1. biotopskyddsområden på sådan mark som omfattas av bestämmelser i skogsvårdslagen (1979:429) och som Skogsstyrelsen har beslutat om,

2. avverkning, hyggesbehandling, beståndsanläggning, beståndsvård, uttag av skogsbränsle, skogsbilvägar, skogsgödsling, kalkning i skogsmark och andra skogsbruksåtgärder, i den mån verksamheterna och åtgärderna är sådana som avses i 12 kap. 6 § miljöbalken och omfattas av skogsvårdslagen,

3. avverkning, hyggesbehandling, beståndsanläggning, beståndsvård, uttag av skogsbränsle, skogsbilvägar, skogsgödsling, kalkning i skogsmark och andra skogsbruksåtgärder, **om verksamheterna eller åtgärderna kan påverka miljön i ett sådant område som avses i 7 kap. 27 § miljöbalken,**

Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till Skogsvårdslagen (SKSFS 2011:7)

7 kap. Hänsyn till naturvården, kulturmiljövården och rennäringen

Hänsyn till arter

19 § Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska förhindras eller begränsas i livsmiljöer och på substrat där det förekommer prioriterade fågelarter, vilka framgår av bilaga 4, samt arter markerade med N och n i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade. I artskyddsförordningen finns regler om artskydd. (SKSFS 2013:2)

Skogsvårdslagstiftningen (gällande regler 1 april 2022)

35 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag eller föreskrift som har meddelats med stöd av lagen ska följas. Förelägganden och förbud kan förenas med vite. Om någon inte rättar sig efter ett föreläggande, får tillsynsmyndigheten besluta att åtgärden ska vidtas på dennes bekostnad